

DIECÉZNA ŠKOLA VIERY

1. téma: KRST

1. Sviatosti všeobecne

Veriaci človek si uvedomuje, že potrebuje Boha. Potrebuje byť s ním a vytvoriť s ním spoločenstvo, lebo bez neho klesá a nie je schopný vzdorovať zlému a konať dobro.

Túto myšlienku vyjadril evanjelista, keď priblížil Ježišovo rozpoloženie, takto: „*Keď videl zástupy, zľutoval sa nad nimi, lebo boli zmorené a sklesnuté ako ovce bez pastiera.*“ (Mt 9, 36) K tomu sa ešte žiada pridať niekoľko myšlienok od sv. Pavla: „*A Boh má moc rozhojniť vo vás každú milosť, aby ste mali vždy vo všetkom úplný dostatok a by ste mali hojne na každý dobrý skutok.*“ (2Kor 9, 8)

Pán Ježiš si to veľmi dobre uvedomil, a preto veľmi často zdôrazňoval, že človeka neopustí a bude s ním stále v dôvernom vzťahu: „*A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.*“ (Mt 28, 20) Za zmienku stoja aj iné slová Pána Ježiša: „*Pod'te ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním.*“ (Mt 11, 28)

Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo spojenia človeka s Bohom vzíde nesmierne duchovné dobro. Sám Učiteľ z Nazareta to pekne vyjadril v podobenstve o viniči: „*Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník. On každú ratolesť, ktorá na mne neprináša ovocie, odrezáva, a každú, ktorá ovocie prináša, čistí, aby prinášala viac ovocia. Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal. Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne. Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.*“ (Jn 15, 1 – 5)

Práve vo sviatostiach sa nám dostáva duchovného dobra v maximálnej miere. Tam je spojenie s Kristom najúčinnejšie. Hovoríme o duchovnom zdroji, ktorý je nenahraditeľný. Presvedčame sa o tom v Kódexe kánonického práva. V kán. 840 sa píše: „*Sviatosti Nového zákona, ustanovené Kristom Pánom a zverené Cirkvi ako činy Krista a Cirkvi, sú znakmi a prostriedkami, ktorými sa viera vyjadruje a upevňuje, vzdáva sa kult Bohu a uskutočňuje posväcovanie ľudí, a tak zvrchovane prispievajú k utváraniu, upevňovaniu a prejavovaniu cirkevného spoločenstva; preto tak posvätní služobníci, ako aj ostatní veriaci musia pri ich slávení preukazovať najvyššiu úctu a náležitú starostlivosť.*“

Jednotnú líniu s učením Magistéria nachádzame v diele Youcat: „*Všetky sviatosti sú stretnutím s Ježišom Kristom, pretože on sám je sviatosťou všetkých sviatostí.*“ (Youcat, 193) Ak chceme zažiť duchovne najplodnejšie stretnutie s Ježišom, máme prijímať sviatosti, lebo najmä v nich nám Pán garantuje svoju prítomnosť. Pekne sa o tom píše v knihe pre mladých: „*Boh vie, že bez jeho pomoci sa k nemu nepriblížime, preto Ježiš ustanovil sviatosti. Vďaka nim nás Boh neprestajne sprevádza na našej ceste, dáva nám milosť, čím nás začleňuje do svojho života. Sviatosti sú akousi vstupnou bránou, ktorou nás Boh púšťa k sebe.*“ (Tweetuj s Bohom, 3. 35) Každý kresťan – katolík by mal vedieť, že máme **sedem sviatostí**. Cirkev ich rozdelila **do troch skupín**:

1. **sviatosti uvádzajúce do kresťanského života** – krst, birmovanie, eucharistia;
2. **sviatosti uzdravenia** – sviatosť pokánia, pomazanie nemocných;
3. **sviatosti služieb spoločenstvu** – sviatosť manželstva a kňazstva.

Sviatosti ustanovil Ježiš Kristus, ale on ich vysluhovanie zveril do rúk Cirkvi. Cirkev dostala úlohu zabezpečiť, aby všetci veriaci mali prístup k Božej milosti.

Milosť vo sviatostiach je zaručená Božou prítomnosťou, nie je odkázaná na stav svätosti vysluhovateľa. Účinnosť milosti vo sviatostiach však závisí od otvorenosti človeka voči Božiemu tajomstvu. (porov. Tweetuj s Bohom, 3.35)

2. Sviatosť krstu

Krst je zmluva s Bohom. (porov. Youcat, 194) Človek je vedený k tomu, aby povedal Bohu „áno“. Musí preto súhlasiť s touto zmluvou. Jeho súhlas má byť slobodný a dobrovoľný. V prípade krstu dospelého človeka je táto záležitosť prirodzená. V prípade krstu dieťaťa sú povinní vyjadriť vieru a súhlas rodičia.

Podstatu sviatosti krstu môžeme vyjadriť v troch bodoch:

1. otvára nám prístup k ostatným sviatostiam;
2. zjednocuje nás s Ježišom Kristom;
3. vyslobodzuje nás z moci hriechu, očisťuje nás od dedičného hriechu a všetkých osobných hriechov.

Nesmieme zabúdať, že od okamihu prijatia krstu sa stávame členmi Katolíckej cirkvi. Dôležité je pripomenúť nauku Cirkvi, podľa ktorej je krst nevyhnutný ku spásu. Vychádzame pritom zo znenia kán. 849: *„Krst, brána sviatostí, nevyhnutný na spásu, skutočne alebo v túžbe, ktorým sa ľudia oslobodzujú od hriechov, prepordzujú sa na Božie deti a nezmazateľným znakom pripodobnení Kristovi sa včleňujú do Cirkvi, sa platne udeľuje iba krstom pravou vodou s náležitou slovnou formou.“*

Máme vedieť, že: *„Pre všetkých, ktorí prijali evanjelium a počuli, že Kristus je „Cesta, Pravda a Život“ (Jn 14, 6), je krst jedinou cestou k Bohu a ku spásu.“* (Youcat, 199)

Sviatosť krstu môže prijať malé dieťa (na základe rozhodnutia rodičov) alebo dospelý človek, ktorý musí o sviatosť sám požiadať. Vyslúženiu sviatosti krstu má predchádzať primeraná katechéza a dôkladné poučenie o živote podľa viery v Krista (porov. CIC, kán. 851). Každý pokrstený má mať svojho krstného rodiča. Pri krste dostáva dieťa meno. Cirkev to odôvodňuje takto: *„Pri krste sa človek nerozplýva v nejakom anonymnom božstve, ale ním sa práve potvrdzuje jeho jedinečnosť. Dostať pri krste určité meno znamená, že Boh ma pozná; povedal mi svoje „áno“ a navždy ma prijíma v mojej nezameniteľnej individuálnosti.“* (Youcat, 201)

Sviatosť krstu môžu vysluhovať: biskup, kňaz a diakon a v prípade núdze aj iný človek. Krstí sa trojnásobným (v mene Najsvätejšej Trojice) poliatím alebo ponorením. Pri krste sa má použiť čistá a požehnaná voda. Pred krstom majú rodičia a krstní rodičia vyjadriť svoju vieru. Dieťa sa najprv pomaže na prsiach olejom katechumenov. Po krste nasleduje pomazanie iným olejom – krizmou. Potom sa dieťaťu odovzdá biela košielka a krstný rodič dostane do rúk horiacu sviecu na znak Kristovej prítomnosti. Údaje o dieťati sa zapisujú do miestnej matriky pokrstených na farskom úrade. A ešte dôležité ponaučenie: *„Ak krst vedome odkladáš, a nemáš na to dobrý dôvod, tak Boha v skutočnosti nemiluješ! Nemusíš byť dokonalý, aby si sa nechal pokrstiť, najdôležitejšia je tvoja túžba po priateľstve s Bohom.“* (Tweetuj s Bohom, 3.36)

3. Poznámky k okolnostiam sviatosti krstu z praxe

1. Azda najviac dramatickou situáciou pre kňaza ako vysluhovateľa tejto sviatosti sa javí zistenie, že muž a žena, ktorí žiadajú o krst pre svoje dieťa nie sú zosobášení v kostole a žijú v neplatnom vzťahu. Občas sa podarí presvedčiť pár, že je múdre a užitočné spojiť prípravu na krst s prípravou na prijatie sviatosti manželstva. Ak sa to podarí, je to dobrý znak a perspektíva do budúcnosti.

Sú prípady, kedy pár súhlasí s tým, že začne prípravu na sviatosť manželstva hneď po krste ich dieťaťa. Máme skúsenosť, že niektoré páry slovo dodržia a oficiálne požiadajú na farskom úrade o vyslúženie sviatosti manželstva. Sú radi, že Cirkev im vyhovela s krstom dieťaťa, že ich neodmietla, ba ani nezavrhlala a s vďakou sa podujímajú na prípravu, ktorá má vyústenie vo sviatosti manželstva.

V ostatnom čase nie sú zriedkavosťou prípady, keď rodičia žiadajú krst dieťaťa, ale nie sú sobášení v kostole. Trvalou snahou kňazov v takom prípade je motivácia týchto rodičov,

aby vytvorili pozitívne podmienky pre výchovu dieťaťa po stránke náboženskej (iba tak má krst svoj zmysel). Prvým krokom pre to je sviatostné manželstvo rodičov. Preto my ako kňazi navrhujeme takýmto rodičom sobáš. Ak sú rodičia už predtým rozvedení a znovu sobášeni (teda sobáš nie je možný), v takom prípade krstíme dieťa s tým, že náboženská výchova dieťaťa zostáva aj pre nich prioritou a o to zodpovednejšie sa o výchovu majú starať krstní rodičia. Niekedy má svoje opodstatnenie aj oddialenie krstu s tým cieľom, aby sa náboženská príprava rodičov skvalitnila.

Často sme svedkami situácie, že rodičia migrujú s požiadavkou krstu ďalšieho dieťaťa medzi jednotlivými farnosťami. Hľadajú „priechodné riešenie“, aby im bolo vyhovené.

2. Problematická býva aj téma teoretickej prípravy na krst. Nie sú zriedkavé situácie, kedy sa rodičia ozvú odkiaľsi zo zahraničia s tým, že žiadajú krst pre svoje dieťa. Argumentujú to tým, že pracujú v zahraničí a že doma sú iba zriedkavo, a teda nemajú čas na prípravu s kňazom. Zvyčajne „tlačia“ kňaza k múru a doslova ho vydierajú tým, že môžu prísť domov iba deň či dva pred krstom. Pritom je zaujímavé, že čas na dlhobejšiu dovolenku si nájdu. Napríklad na dlhšie strávený čas pri mori. Je očividné, že ich náboženské poznatky sú minimálne. Z katechizmu toho ovládajú veľmi málo. Ide im o krst ako o „technickú záležitosť“, a tým sa vytvára schéma: požiadajú – vyslúžime krst – vracajú sa k životu bez Boha.

V mnohých prípadoch je záruka rodičov za náboženskú výchovu dieťaťa diskutabilná. Pre kňaza nastáva optimálna situácia vtedy, keď rodičov pozná z kostola, má ich pred oltárom, pozná ich angažovanie sa vo farnosti, vzťah k Cirkvi, a tak jeho súhlas s vyslúžením sviatosti krstu je jednoznačnejší, radostnejší a presvedčivejší.

3. V poslednom období sa ukazuje problematickou téma krstných rodičov. Sú situácie, kedy rodičia zatajujú skutočnosť, že plánovaní krstní rodičia nemôžu prijímať sviatosti. Buď preto, lebo žijú vo vzťahu, ktorý nie je platný pred Bohom a Cirkvou, alebo zatajujú, že potenciálni krstní rodičia nespĺňajú iné požiadavky, ktoré vyplývajú z nauky Cirkvi. Ba dokonca, stáva sa, že kňazovi v tejto veci klamú do očí. Preto je dôležité „nepustiť naľahko“ tému krstných rodičov, ale pri pohovore s rodičmi podrobne, detailne, sa ich na to spýtať, prípadne si vyžiadať od krstných rodičov svedectvo o tom, že žijú usporiadaným kresťanským životom, pričom majú predložiť svedectvo o prijatí sviatostí. Stáva sa tiež, že rodičia niekedy prejdú až k vyhrážkam voči kňazovi, lebo ten nechce ustúpiť zo zásad učenia Cirkvi. Každopádne, vždy, keď žiadajú rodičia o rozmanité „úľavy“, je podozrenie, že ide o nejaký defekt viery. Mladých rodičov dostávame na katechézu pomerne ťažko. Naporúdzi majú výhovorky, že ďaleko, dlho a ťažko pracujú. Už to je znak toho, že sviatosť krstu nie je pre nich vrcholnou duchovnou skutočnosťou, ale skôr „servisom“, po akom voláme v rôznych odvetviach spoločenského života.

(Tu je príležitosť pre prednášajúceho vysvetliť, prečo sa kladú „väčšie požiadavky“ na krstných rodičov ako na samotných rodičov dieťaťa. Je to v prípade, keď rodičia nevytvoria dobré podmienky pre odovzdávanie viery zo strany rodičov. Krst sa môže vyslúžiť iba pri vážnej záruke krstných rodičov, že budú dieťa vychovávať vo viere).

4. „Neúspešní žiadatelia o krst“ zablúdia s touto požiadavkou aj k duchovným iných vierovyznaní. Túto prax treba odsúdiť. Katolícki rodičia majú mať ambíciu dať pokrstiť svoje dieťa u katolíckeho vysluhovateľa, t. j. v lone Katolíckej cirkvi. V iných prípadoch môže byť krst diskutabilný, resp. neplatný.

(Špekulatívne dôvody rodičov: keď chcú zapísať v inej cirkvi pokrstené dieťa v matrike vlastnej r.-kat. farnosti, musí sa písať žiadosť na biskupský úrad a s dovolením prichádza povinnosť pre rodičov vyznať vieru pred krížom a svedkami v prítomnosti farára. (Kán. 1366 delikt proti náboženstvu a jednote Cirkvi).

5. Odporúčame rodičom pri výbere mena dieťaťa, aby sa neinšpirovali iba módnymi trendmi. Dieťa potrebuje patróna a silného sprievodcu na pozemskej púti. Cirkev vo svojej histórii postavila mnohých na oltár a každý z nich predstavuje ojedinelú, individuálnu cestu k Bohu. Dnes je možné načrieť do tejto duchovnej pokladnice, pretože aj na internete nájdeme dôveryhodné informácie o živote svätých. Pokrstené dieťa by malo mať vo svojom krstnom patrónovi aj určité životné krédo, ktoré chcú rodičia zveriť svojmu dieťaťu. Všetci sme povinní denne sa modliť k svojmu krstnému patrónovi. Vyvolenie mena je hlbokou duchovnou úlohou, a nie záležitosťou listovania v lifestylových magazínoch.

4. Krst malých detí

Neraz sa stáva, že sa dostaneme do rozhovoru s príslušníkmi iných kresťanských vyznaní. Katolíckej cirkvi a niektorým ďalším cirkvám sa vyčíta, že krstíme malé deti.

(Podrobné informácie o tejto otázke možno nájsť v: Posvätná kongregácia pre náuku viery: „Inštrukcia o krste detí“. In: Directorium 1983, s. 53-71).

(Diecézny časopis Kapitula priniesol o tejto téme článok s názvom: „Prečo krstíme malé deti?“ Kapitula 4/2015, s. 16-18).

V bežných diskusiách sú často uvádzané nasledovné argumenty proti krstu detí:

- 1) deti ešte nie sú schopné ľutovať svoje hriechy
- 2) tieto deti nie sú ešte schopné vyznávať vieru
- 3) Niekedy sa uvádza aj iný argument, že porušujeme slobodu človeka, ktorý sa v tejto otázke má právo sám rozhodnúť až vtedy, keď je dospelý...

V starozákonnej knihe Gn 17,12 nachádzame vetu: *Na ôsmy deň nech je obrezaný každý z vás mužského pohlavia... a bude to znakom zmluvy medzi mnou a vami.* Nešlo tu o krst, ale o predobraz krstu, čo potvrdzuje Kol 2,11-12: *V ňom (v Kristovi) ste boli obrezaní... obriezku Kristovou... s ním ste boli pochovaní v krste...* V týchto dôležitých citátoch nachádzame niekoľko významných faktov, ktoré pomáhajú pochopiť problematiku krstu malých detí:

- 1) na ôsmy deň, to znamená hneď po narodení;
- 2) každý mužského pohlavia, teda aj deti;
- 3) obriezka je znakom príslušnosti k Božiemu ľudu;
- 4) žiada to Boh;
- 5) apoštol Pavol výslovne učí, že obriezka je predobrazom krstu.

V novozákonnej knihe Skutkoch apoštolov sa hovorí o krste Kornélia a *celého jeho domu* (Sk 11,14). Podobne Lýdia vo Filipách sa dala pokrstiť *so svojím domom* (Sk 16,15), strážca väzenia vo Filipách sa dal pokrstiť *on i všetci jeho domáci* (Sk 16,33). V týchto výrazoch niet ani najmenšieho náznaku, že by sme z kategórie *celý dom* mali vylučovať deti a vzťahovať ju len na dospelých.

Prax Cirkvi krstiť malé deti siaha prakticky až k počiatkom Cirkvi. Dosvedčuje to sv. Irenej z Lyonu (cca 140 – 202), ktorý považuje za samozrejmé a obvyklé krstiť aj nemluvňatá spolu s malými deťmi (*Adv. haer.* 2, 22, 4). Najstarší známy krstný rituál z 3. storočia odvolávajúci sa na apoštolskú tradíciu predpisuje: „Krstite najprv deti; všetci, čo môžu za seba hovoriť, nech hovoria; za tých, čo za seba hovoriť nemôžu, nech hovoria ich rodičia alebo niekto z ich rodiny...“ Sv. Cyprián (cca 200 – 258) spolu s biskupmi severnej Afriky na synode vyhlasuje za správne novonarodených pokrstiť po dvoch alebo troch dňoch po narodení (*Cypriani Epist.* 59). Počas 4. storočia sa začal šíriť zvyk oddialiť krst až na dospelý vek, a to z dôvodu obáv pred budúcimi hriechmi a pred následným verejným pokáním. Významní cirkevní otcovia (Bazil, Gregor, Ambróz, Hieronym, Augustín) však vyzývali svojich súčasníkov, aby sa **vrátili k pôvodnej praxi** a krstili aj malé deti. Odôvodňovali to

tým, že krst je pre spásu nevyhnutný. Koncil v Kartágu r. 418 odsudzuje každého, kto tvrdí, že novonarodené deti nemajú byť pokrstené. Krst malých detí sa pripomínal aj v stredoveku, napr. koncil vo Vienne r. 1312 ho požaduje, a to nielen pre odpustenie hriechov, ale aj pre udelenie milostí a čností. Koncil vo Florencii v r. 1422 žiada, že deťom sa hneď, len čo je možné, musí udeliť krst, ktorým sa vytrhnú spod panstva diabla a prijímajú sa za Božie deti (Denz. – Schön., 903 – 904). Krstiť malé deti je zo strany Katolíckej cirkvi úplne správne a zodpovedné z niekoľkých dôvodov:

- je správne dieťaťu sprostredkovať Boží život do duše čím skôr po narodení,
- každé dieťa je schopné prijať vieru, dieťaťu sa krstom nerobí násilie,
- krst je objektívne, človeka presahujúce dobro, dieťaťu sa preto nespôsobuje krivda,
- krst nepotláča slobodu človeka, ale ju umožňuje,
- krst sa deťom vysluhuje iba na základe záruk zodpovedných osôb, ktoré ho budú vo viere vychovávať. Prax krstiť deti je preto vyvážená a zodpovedná.

Praktická pripomienka: Súčasťou náležitej prípravy pre krst nech sú aj predmety, ktoré sa počas obradu používajú (košielka, svieca...). Aj to svedčí o ich príprave na krst dieťaťa.

5. Spása detí, ktoré zomreli nepokrstené

Kongregácia pre náuku viery v inštrukcii *Pastoralis actio* (20.10.1980, čl. 13) píše: „Cirkev, svojím učením a svojou praxou jasne ukazuje, že okrem krstu nepozná iný prostriedok, ktorým by deťom s istotou zabezpečila vstup do večnej blaženosti... Čo sa týka detí, ktoré zomreli bez krstu, Cirkev tu nemôže iné, než zveriť ich Božiemu milosrdenstvu, ako to aj robí počas obradu pochovávaní týchto detí.“

Staršia náuka Cirkvi bola formulovaná v duchu tzv. *lymbus puerorum*, to znamená mienku, že zosnulé nepokrstené deti vo večnosti netrpia, ale ani nevidia Boha. Prítom videnie Boha je prameňom blaženosti zosnulých.

Súčasná náuka Cirkvi potvrdzuje, že Cirkev má nádej, že aj nepokrstené deti (zosnulé s dedičným hriechom, ale bez osobných hriechov) môžu uvidieť Boha, lebo Boh pri rozdávaní svojich milostí nie je viazaný len na svoje sviatosti, ale má aj iné cesty spásy pre tých, ktorí sa prijatiu Božej milosti nebránia. (por. *KKC* 1257, 1261).

Medzinárodná teologická komisia (dokumente *Nádej na spásu pre deti, ktoré zomreli bez krstu*, z roku 2007) dospela k záveru, že existujú oprávnené teologické a liturgické dôvody ktoré vedú Cirkev k nádeji, že deti zosnulé bez krstu môžu byť spasené a uvedené do večnej blaženosti, hoci ohľadne tejto otázky nejestvuje explicitné učenie v Zjavení.

Tieto a ďalšie teologické úvahy však nijako nesmú viesť k popretiu nutnosti krstu, alebo k oddiaľovaniu jeho vyslúženia. Skôr ponúkajú dôvody pre nádej, že tieto deti Boh spasí, pretože sa nedalo urobiť to, čo sa pre ne žiadalo, teda krst vo viere Cirkvi a ich viditeľné začlenenie do Kristovho tela. Uvedené dôvody nám síce neposkytujú istotu, akú nachádzame napr. pri vysluhovaní sviatosti krstu, ale dávajú nám právo modliť sa za tieto deti v nádeji, že Kristus, ktorý vyliat svoju krv za všetkých, na odpustenie hriechov (Mt 26,28), je zvrchovaný kráľ a sudca a ako taký všetkých ľudí zvrchovane súdi, odmeňuje i omilostuje.

6. Krst dospelých

Cirkev vysluhuje krst aj dospelým ľuďom, pretože ľudia spoznávajú Krista aj ako dospelí. Vychádza im v ústrety a krst im udeľuje po náležitej osobnej príprave, ktorá sa volá katechumenát. Ten pozostáva v primeranom oboznámení sa s pravdami viery a v určitom praktizovaní viery. Detaily sú uvedené v rozličných cirkevných dokumentoch, niektoré úpravy môže dať aj diecézny biskup a celkom konkrétny postup stanoví miestny farár. Krst sa spravidla vysluhuje spolu s birmovkou, čo patrí diecéznemu biskupovi. Ten však môže poveriť vlastného farára touto službou.